

**МОНІТОРИНГ ОЦІНЮВАННЯ ПЕДАГОГІЧНИМИ ПРАЦІВНИКАМИ
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ БІОЛОГІЯ
ПОЧАТКОВОГО РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ (МОЛОДШИЙ БАКАЛАВР)
ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 091 БІОЛОГІЯ В
УМАНСЬКОМУ НУС У 2020/2021 Н.Р.**

Орієнтація Уманського НУС на педагогічного працівника, як споживача освітніх послуг, в системі управління якістю освітнього процесу означає, по-перше, визначення ступеня задоволеності педагогічних працівників вищої освіти організацією навчально-виховного процесу, по-друге, така оцінка необхідна для коригування дій в освітніх процесах шляхом внесення змін в освітні програми, управління, організацію та технології навчання. Отож, мета анкетування – моніторинг задоволеності педагогічних працівників наданням освітніх послуг.

Моніторинг задоволеності педагогічних працівників вищої освіти проводився шляхом on-line опитування. Учасники анкетування – викладачі кафедри біології, які викладають за ступенем вищої освіти молодший бакалавр. Всього опитано 12 педагогічних працівників по спеціальності 091 «Біологія».

На запитання «Як Ви оцінюєте рівень якості надання освітніх послуг Уманським НУС?» 66,7% респондентів із числа опитаних викладачів зазначили – високий, 33,4% – достатній.

На запитання анкети «Вкажіть які фактори, на Вашу думку, вдосконалюють освітній процес?» викладачам пропонувалось обрати відповідь із наступного переліку (кількість варіантів вибору не обмежувалася): розширене використання в освітньому процесі персональної навчальної системи викладача «Moodle»; впровадження нових або корекція існуючих освітніх програм з урахуванням думок студентів та роботодавців; поліпшення організації практичної підготовки за спеціальністю; поліпшення організації практичної підготовки за спеціальністю; збільшення комп'ютеризації освітнього процесу. Узагальнені результати відображені у таблиці 1.

Таблиця 1

Фактори вдосконалюють освітній процес, на думку опитаних викладачів

Перелік факторів	Кількість викладачів	Відсоток
Впровадження нових або корекція існуючих освітніх програм з урахуванням думок студентів та роботодавців.	7	58,3
Розширене використання в освітньому процесі персональної навчальної системи викладача	3	25

Поліпшення організації практичної підготовки за спеціальністю.	1	8,3
Збільшення комп'ютеризації освітнього процесу.	1	8,3
Розширення обсягу платних послуг для працюючих студентів.	1	8,3

За результатами опитування викладачів першу позицію посів наступний фактор – це впровадження нових або корекція існуючих освітніх програм з урахуванням думок студентів та роботодавців (відзначили 58,3% опитаних), другу позицію – розширене використання в освітньому процесі персональної навчальної системи викладача «Moodle» (25%), розділили між собою – поліпшення організації практичної підготовки за спеціальністю, збільшення комп'ютеризації освітнього процесу, позицію і розширення обсягу платних послуг для працюючих студентів (8,3%).

На наступне запитання «Чи вільні Ви у виборі форм та методів навчання, які відповідають принципам академічної свободи?» та «Чи ознайомлені Ви із принципами академічної доброчесності?» всі опитувані відповіли «ТАК».

Позитивним моментом є те, що 100% респондентів вільні у виборі форми та методів навчання, що відповідають принципам академічної свободи. А також ознайомлені з принципами академічної доброчесності.

Викладачі оцінювали фактори, сприятимуть підвищенню інтересу студентів до навчання та проблеми якості освітнього процесу, що потребують першочергового вирішення. Узагальнені відповіді представлені у табл. 2 та табл. 3.

Таблиця 2

Фактори, які сприяють підвищенню інтересу студентів до навчання

Варіанти відповіді	Результати опитування
Впровадження інноваційних методів навчання.	9 осіб (75%)
Зацікавленість викладача в успіхах студентів.	3 особи (25%)
Навчання за індивідуальними планами.	1 (8,3%)

Таблиця 3

Проблеми якості освітнього процесу, які потребують першочергового вирішення

Варіанти відповіді	Результати опитування
Стан та оснащення навчальних аудиторій	8 осіб (66,7%)
Ведення документації у надмірному обсязі.	4 особи (33,3%)

На запитання «Вкажіть фактори, які, на Вашу думку, сприяють підвищенню інтересу студентів до навчання?» винесено такі відповіді: зацікавленість викладача в успіхах студентів; впровадження інноваційних методів навчання; підвищення професіоналізму викладачів; зменшення обсягу навчального навантаження та запитання «Які проблеми якості освітнього процесу, на Вашу думку, потребують першочергового вирішення?»: ведення документації у надмірному обсязі; стан та оснащення навчальних аудиторій; врахування в освітньому процесі запитів усіх груп стейкхолдерів; налагодження комунікацій між структурними підрозділами Уманського НУС; можливості міжнародної між університетської мобільності; низький рівень організації самостійної роботи студентів.

Як свідчать результати опитування більшість викладачів відмітили впровадження інноваційних методів навчання та зацікавленість в успіху студента стимулюючи до наукового пошуку, самоосвіти та кінцевого успіху.

Оскільки у даному запитанні є і проблеми, які потребують першочергового вирішення для освітнього процесу 66,7% опитаних респондентів відзначили, що слід переглянути стан та оснащення лабораторних, лекційних аудиторій які потребують оновлення сучасного обладнання. А також 33,3% акцентують на зменшенні ведення документації.

При проведенні анкетування досліджувалась також наявність процесів, що ускладнює виконання студентами самостійної роботи під час навчання, якщо у них виникають труднощі чи проблеми та методи педагогічного стимулювання найбільш ефективного їх до роботи.

50% опитаних викладачів зазначили у студентів відсутність вміння працювати самостійно, 25% – відсутність пізнавального інтересу. Розділили між собою – інтернет можливості у віддалених регіонах і дефіцит часу на самостійну роботу (8,3%) було відмічено 1 викладачем.

65,0% викладачів відмітили найбільш ефективним стимулюванням – зв'язок результатів самостійної роботи з професійною діяльністю, 33,3% врахування результату самостійної роботи при підсумковому оцінюванні і два викладачі (16,7%) відмітили цікаве завдання.

Блок запитань щодо видів навчальних занять в освітньому процесу дозволяє віддати перевагу та визначити рівень задоволення викладачів під час викладання.

Відповідаючи на запитання з приводу видів аудиторних занять, які переважають у викладачів, розділили між собою 33,3% опитаних відзначили лекції та практичні заняття, а також 16,7% – тематичні дискусії та круглі столи.

Респондентам було запропоновано визначити результативність залучення професіоналів-практиків, експертів та представників роботодавців до викладання та організації освітнього процесу за спеціальностями. Отримані за

результатами анкетування дані дозволяють визначити, що всі викладачі (100,0%) відносяться позитивно. Вважаю це необхідною складовою організації освітнього процесу.

Також викладачам було запропоновано вказати, «Яким чином Ви залучені до формулювання цілей та програмних результатів освітніх програм?, де відповіли 66,7% беру участь у обговоренні та затвердженні на засіданні кафедри членів проектної групи з розробки освітньої програми, а 33,3% – входжу у склад проектної групи, відповідальної за формування освітніх програм.

Адміністрація Університету приділяє особливу увагу якості навчальних ресурсів та відповідає за забезпечення ефективної й безперебійної роботи комп'ютерної та мережевої інфраструктури, інформаційних сервісів Уманського НУС та їх розвиток у відповідності до вимог користувачів.

Викладачі оцінювали за п'ятибальною шкалою задоволеність роботою та забезпечення освітнього процесу збоку адміністрації Узагальнені результати опитування представлені у табл. 4.

Таблиця 4

Задоволеність викладачами умовами праці у ЗВО

Варіанти відповіді	Результати опитування (в балах)				
	5	4	3	2	1
Задоволеність управлінням діяльністю ЗВО.	8 осіб (66,7%)	3 (25)		1 (8,3)	
Задоволеність організацією освітнього процесу.	8 (66,7)	3 (25)			1(8,3)
Задоволеність роботою структурних.	9 (75)	2 (16,7)		1(8,3)	
Задоволеність доступністю інформації.	9 (75)	2 (16,7)	1(8,3)		
Задоволеність умовами праці.	7 (58,3)	4 (33,3)		1(8,3)	
Задоволеність умовами підвищення кваліфікації.	7 (58,3)	3 (25)	1(8,3)		1(8,3)
Задоволеність психологічним кліматом.	6 (50)	5 (41,7)			1(8,3)

Університет популяризує академічну доброчесність та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності. Відповідно на запитання «Яким чином популяризується академічна доброчесність в Уманському НУС?» 66,7% здобувачів відповіли «запровадженням «Кодексу академічної доброчесності Уманського НУС»», 33,3% – роз'яснювальною роботою серед студентів та викладачів.

За результатами опитування «З якими проявами академічної недоброчесності Ви стикалися в університеті?» респонденти відмітили (58,3%)

списування, (25%) академічний плагіат і розділили між собою – самоплагіат і необ'єктивне оцінювання (8,3%).

На запитання «Які санкції щодо викладачів Ви вважаєте доцільними у разі виявлення і доведення академічної недоброчесності?» 66,7% викладачів із загальної кількості опитаних стверджують, що разі виявлення і доведення академічної недоброчесності під час роботи в Університеті застосувати санкцію (догана), 16,7% відмова у присудженні наукового ступеня чи присвоєнні вченого звання і ще 8,3% між собою розділили – позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів чи займати визначені законом посади та попередження.

Викладачам було запропоновано визначити із перерахованих варіантів, які санкції щодо них можуть бути доцільними у разі виявлення і доведення академічної недоброчесності.

Варіант догана отримав найвищий відсоток (66,7%).

Варто пам'ятати той факт, що задоволеність викладачів якістю освітнього процесу в цілому та якістю освітніх програм, зокрема, є основним із основних факторів.

На запитання «Вкажіть, які методи організації освітнього процесу Ви застосовуєте для покращення якості освіти:» (75%) із загальної кількості опитаних відповіли, що застосовую різні способи подачі матеріалу, де це доречно. Інша частина респондентів мала окремі пропозиції і зауваження для поліпшення якості навчання та викладання за освітніми програмами:

- використовую в освітньому процесі фундаментальні знання, досягнення сучасної науки, постійно оновлюю зміст навчальних дисциплін;
- створюю електронні навчальні ресурси;
- впроваджую нові інноваційні технології навчання, у тому числі ІКТ;
- формую освітнє середовище, яке сприяє пізнавальній активності студентів, навчанню на основі досліджень;
- володію технологіями управління самостійною діяльністю студентів;
- реалізую основні форми інтернаціоналізації вищої освіти (мобільність студентів і викладачів, впроваджую зарубіжний досвід у практику, тощо);
- створюю електронні навчальні ресурси;
- володію сучасною методологією і методикою досліджень у галузі вищої освіти;
- застосовую різні технології моніторингу освітніх результатів, здійснюю їх корекцію;
- вважаю інтерактивну взаємодію зі студентами найбільш продуктивною в освітньому процесі, організовує групову та колективну проектну діяльність.

Також на запитання «Чи плануєте Ви траєкторію свого особистісно-професійного розвитку?» респонденти відмітили 58,3% так, враховую різноманітні форми та можливості на місцевому, регіональному,

всеукраїнському й міжнародному рівні; 33,3% – так, на основі консультування з фахівцями (ІППО, консультаційних центрів, тощо) і один викладач (8,3%) ні, здійснюю відповідно до вимог освітнього законодавства або рекомендацій вищих управлінських органів освіти.

На запитання «Яким чином Ви залучені до формальних процесів внутрішнього забезпечення якості освіти?» опитувальних респондентів вказали 33,3% – через формальну участь в органах управління (члени яких мають право голосу); розділили між собою 25% – через формальне залучення до самооцінювання чи інших оцінювальних видів діяльності; через формальну участь у консультативних органах; через регулярну участь в опитуваннях; 8,3% – через неформальне надання інформації з актуальних питань.

Опитування респондентів запитанням «Як, на Вашу думку, оцінюється зміст освітніх програм та навчальних планів?» 58,3% відмітили, який оцінюється на регулярній основі; розділили між собою 16,7% – оцінюються на неформальному рівні (дискусії між співробітниками і студентами тощо); оцінюється як частина процесу зовнішньої акредитації чи його еквівалента та 8,3% – оцінюються час від часу (під час процедури самооцінювання, за вимогою органу зовнішнього оцінювання тощо).

На думку викладачів дисципліни, що вивчаються, необхідні для їх професійної діяльності, тому враховуючи перелік дисциплін, в т.ч. і вільного вибору є забезпечення якісної студентоорієнтованої підготовки, яка в майбутньому дозволить випускникам працевлаштуватись.

Результати проведеного анкетування дозволяють керівництву Університету більш раціонально підійти до питань удосконалення навчально-методичного супроводу освітнього процесу.

Загальні висновки та рекомендації

1. Зважаючи на усе вищезазначене, можна зробити загальний висновок – освітні послуги для здобувачів початкового рівня вищої освіти (молодший бакалавр) за спеціальністю 091 Біологія в Університеті надаються на достатньо високому рівні і задовольняють більшість науково-педагогічних працівників.

2. Позитивним моментом є те, що 100% респондентів вільні у виборі форми та методів навчання, що відповідають принципам академічної свободи. А також ознайомлені з принципами академічної доброчесності.

3. Серед проблем, які потребують першочергового вирішення для освітнього процесу 66,7% опитаних респондентів відзначили, що слід переглянути стан та оснащення лабораторних, лекційних аудиторій які потребують оновлення сучасного обладнання.

4. Викладачам було запропоновано визначити із перерахованих варіантів, які санкції щодо них можуть бути доцільними у разі виявлення і доведення академічної недоброчесності. Найвищий відсоток (66,7%) отримав варіант – догана.

5. Варто відмітити високий рівень (75%), що застосовую різні способи подачі матеріалу, де це доречно для покращення якості освіти.

6. Більшість опитаних задоволені якістю та роботою ЗВО у забезпеченні освітнього процесу та надавали перевагу п'ятибальній системі оцінювання.

7. Слід відмітити, що 58,3% викладачів зацікавлені організаційно-професійному розвитку з урахуванням різноманітних форм та можливостей на місцевому, регіональному, всеукраїнському й міжнародному рівні та 33,3% – на основі консультування з фахівцями (ІППО, консультаційних центрів, тощо).

З метою удосконалення та підвищення рівня освітніх послуг, які надає Університет пропонується вжити наступних заходів:

1. Проводити опитування науково-педагогічних працівників, які забезпечують рівень вищої освіти (молодший бакалавр) за спеціальністю 091 біологія щодо задоволеності та якістю надання освітніх послуг щорічно. Відстежувати позитивну динаміку та виявляти слабкі чи проблемні зони з метою вжиття своєчасних заходів.

2. Керівництву адміністрації, факультету своєчасно знайомити викладачів із цілями та змістом освітньої програми, забезпечувати навчальний процес новітніми технологіями та сучасними приладами.

3. Систематично приймати участь у методичних семінарах по інноваційних методах навчання та викладання.

4. Науково-педагогічним працівникам обов'язково включати різні форми проведення навчальних занять при викладанні освітніх компонентів усіх освітніх програм і заохочувати студентів до самостійного наукового пошуку.

5. Удосконалювати проведення аудиторних та позааудиторних занять із залучати професіоналів-практиків та експертів із біології.

6. Проводити моніторинг якості організації вибору навчальних дисциплін для формування індивідуальної освітньої траєкторії викладачів. При перегляді освітньої програми та навчального плану розширювати перелік вибіркових дисциплін фахової підготовки.

7. Гаранту освітньої програми Біологія і керівництву факультету при перегляді освітньої програми враховувати пропозиції науково-педагогічних працівників для поліпшення якості навчання та викладання в Університеті.

8. Розширювати міжнародну академічну мобільність, активізувати співпрацю з іншими навчальними закладами для обміну досвідом.